

E-LEARNING - AN ALTERNATIVE TO THE TRADITIONAL

Atanas L. Atanasov

Abstract: *The paper examines some trends in the development of education and an attempt have been made to predict the changes brought by the technological progress of humanity. A brief feature of e-learning is made as an alternative to traditional education. The advantages of online learning are described and in a synthesized way are presented the advantages and disadvantages of the virtual classroom.*

Key Words: *e-learning, online learning, innovation technologies, virtual classroom*

ЕЛЕКТРОННОТО ОБРАЗОВАНИЕ – АЛТЕРНАТИВА НА ТРАДИЦИОННОТО

Атанас Л. Атанасов

*Национален военен университет „Васил Левски”
Факултет „Артилерия, ПВО и КИС” - гр. Шумен
ул. „Карел Шкорпил” №1, тел. 054/801040, вџтр. 54232*

1. По какџв начин информационните технологии ще променят образованието?

Постоянният напредџк на информационните технологии през последните години неминуемо оказва влияние върху образованието. Днес в много от образователните институции се въвеждат все повече технологии в процеса на преподаване. Благодарение на новите интерактивни инструменти, които са на разположение на обучаеми и обучаващи, онлайн образованието набира все повече популярност и доверие.

Според някои проучвания, към настоящия момент повече от половината от американците при тежават таблет или електронен четец. Що се отнася до достџпа до интернет, изчисленията показват, че над 75% от американските домакинства са свързани с глобалната мрежа от вџщи. Имайки предвид тези статистически данни, логично звучи прогнозата, че онлайн образованието ще заема все по-значима роля в образователната система в САЩ.

В световен план, тенденцията за увеличаващ се достџп до онлайн образователни ресурси е съотнoсима. Онлайн курсовете предлагани от специализирани образователни сайтове като edX и Coursera свързват обучаващи се от цял свят във виртуални образователни центрове. В общ план, благодарение на интерактивните дџски за обучение, образователни видеа и други интерактивни средства за обучение, преподавателите успяват да предават информацията на своите студенти по иновативен и по-обхватен начин. На фона на подобна настояща ситуация, предвижданият ефект от информационните технологии върху развитието на образованието в бъдеще е значителен.

Очаква се технологията на виртуалната реалност да намери своето място в образователния процес като спомогне участниците в него да възприемат познанието по революционен начин.

Благодарение на агресивното присъствие на информационните технологии в нашия живот и съответно лесния достъп до информация, реалните практически умения ще бъдат ценени изключително много от работодателите. Поради това, много специалисти предвиждат значението на дипломите и сертификатите да бъде подложено на преоценка.

Настоящото присъствие на смарт устройства като таблети, смартфони и интерактивни дъски ще продължи да се увеличава в бъдеще. Тази тенденция ще допринесе за по-голяма ангажираност и заинтересованост на обучаваните в образователния процес. Що се отнася до преподавателите, те ще могат да се възползват от умните устройства като стимулират учениците да участват по-активно в дискусиите или да им възлагат в реално време анкети и задачи за решаване.

Броят и качеството на виртуалните образователни центрове като edX, Coursera, Khan Academy ще продължава да се увеличава. Това ще доведе до положителна конкуренция между настоящите и бъдещите играчи в тази сфера и борба за вниманието на обучаваните се потребители. Според специалисти, все повече утвърдени образователни институции като училища и университети ще включват в своите програми образователните материали и техники създадени от онлайн образователните центрове.

Значимото влияние на новите технологии и достиженията на техниката ще променят изначално връзката между преподавател и учаш. Налаганият досега едностранен канал на общуване ще остане в миналото, а комуникацията между двете страни в образователния процес ще бъде двустранна и напълно непосредствена. Това ще подложи на качествена промяна и класическото физическо пространство, в което се провеждат образователни събития.

Технологията на 3D принтиране ще бъде широко достъпна за все повече образователни институции. Нейното практическо предназначение в редица образователни дисциплини като биология, химия, физика и изобразително изкуство ще бъде осъзнато от ръководните фактори и приложено.

Изброените тенденции в сферата на образованието са само малка част от прогнозираните промени, предизвикани от технологичния прогрес на човечеството. В следващите години ще разберем доколко са изпълними и приложими.

2. Дистанционно обучение в България

Животът на обикновения човек става все по-забързан с всеки изминал ден. В тези дни рядко имаме време да се концентрираме върху всичко, което искаме да направим, и често времето дори се оказва наш враг. Когато около нас постоянно се случват толкова много неща, не можем да си позволим да бъдем ангажирани с всяко едно от тях. Длъжни сме да отсяваме действително нужната информация от второстепенната, за да бъдем наистина продуктивни и ефикасни човешки същества.

Един добър начин това да се случва, без да губим ценно време, е да бъдем мобилни. Колкото и някои хора да отричат това, съвременните технологии ни облагодетелстват. Единствено благодарение на Мрежата, към която принадлежат много от нас, и на възможността да притежаваме устройства, с които да бъдем навсякъде, по всяко време, успяваме да се справим с ежедневието си. Планирането на деня, провеждането на срещи и важни разговори все по-често се случва онлайн – нещо, което преди 20 години дори не бихме си представили. С две думи, не бихме имали възможностите, които имаме сега – например живот и работа в чужбина, свободна комуникация с хора от най-различни краища на света и дистанционно обучение.

Макар електронното образование да добива все по-голяма популярност, все още съществува известен скептицизъм по отношение на резултатите от него. Дистанционното обучение е за някои държави неразбираемо и ненужно, а в други такива вече е установена практика. За щастие, в България то бавно, но сигурно набира скорост. „За щастие”, защото стандартното образование в България е не само в застой, но и в по-голяма криза с всяка изминала година; крайно време е да се въведе алтернатива.

Електронното образование не е твърде различно от класическото, както може би много хора си мислят. Алтернативата не се характеризира с нов, съвършено различен метод на обучение, а с възможностите, които се отварят пред всекиго, решил да се възползва от подобна образователна програма. Но каквото и да говорим, традиционното училище действително започва да изглежда сложно и „демоде”, някак неподходящо за времената, в които живеем. А в човека е заложено да се движи напред и да улеснява процесите в живота си – защо да не улесним и начина, по който да се учим?

Важно е да си припомним, че дори само преди век много малко хора са имали възможността да получат образование, качествено или каквото и да било. Но колкото по-образовани ставаме, толкова повече осъзнаваме и нуждата от образованието – затова и днес можем да се похвалим с наличието на толкова училища, колежи, програми за обучение. А в България все по-често се срещат критики по отношение на материала, преподаван в училище, компетенцията на преподавателите и несъответствието между стандарти и изисквания.

Това въздейства по различен начин на различните хора – някои заминават в чужбина, където да следват висше образование или децата им да получат средно; други избират да не изпращат децата си в редовно училище. А трети изобщо не могат да си позволят този лукс; нито имат възможност да бъдат образовани и да развиват талантите си, а е редно всички да имат равни възможности по отношение на образованието си. Никой, желаещ да се учи, не бива да бъде подминан с равнодушие, а да се направи опит той да получи знанието, необходимо за неговото личностно развитие. Електронното образование може да бъде решението на всички тези проблеми.

Всеки, който е бил студент, е донякъде запознат с дистанционното образование – тъй като задочната форма на обучение е дистанционна. Както споменахме, алтернативните форми на обучение не са твърде различни от конвенционалните – те все още включват заучаването на определена информация, решаването на упражнения и развиване на мисълта и способността за логически заключения.

Колкото и да губи влиянието си върху учениците, класическото образование е все още живо и е най-практикуваната форма на обучение. За съжаление, то разчита най-вече на квалифицирани преподаватели, за да може да има нужния ефект върху всеки ученик. А в България откриването на наистина компетентен учител вече представлява трудност. Хипотетично, училищата биха съществували още дълго време при наличието на подходяща база от страна на преподавателите. Но когато станем свидетели на отсъствието на тази база, логично е да се запитаме – защо изобщо да ходим на училище?

С риск това заключение да изглежда възмутително – всъщност, не е нужно да ходим на училище. Един от начините, по които Мрежата ни помага да не изпусваме живота си и да осъществим целите си, без да полагаме очаквания труд, е възможността да се обучаваме онлайн. Нарастващата популярност на тази услуга се дължи на голямата цифра хора, уверили се от първа ръка в ефективността на такъв метод на обучение. А тези, които нямат възможността да отидат на училище, по една или друга причина? За тях това дори не е алтернатива, а единственият път да постигнат целите, които преследват.

Всеки би получил позитивни резултати от своето онлайн обучение, благодарение на няколко фактора: виртуалната комуникация, определеното от самия клиент време за провеждане на курсовете и квалификацията на преподавателите. Това би позволило на всекиго да осъзнае собствените си нужди и да получи знанията, необходими за неговото израстване – академично или професионално.

Много хора са на мнение, че виртуалното общуване не може да пресъздаде средата, която създава разговорът очи в очи, но именно фактът, че наблюдавате преподавателя или ученика си през екрана, дава поле за повече концентрация: виртуалната среда е по-формална. Що се отнася до личното време, всеки сам избира кога да се обучава, както и да се консултира с преподавателя си.

Ние смятаме, че дистанционното обучение е бъдещето на глобалното образование. Не всеки може да си позволи да посещава частни курсове или училище, или пък не всеки може да надгради професионалните си знания до степента, нужна за кандидатстване за по-висока работна позиция. Но електронното обучение скоро ще бъде разпространено до нивото, в което се застъпва не само специализирано образование – за ВУЗ или корпоративно обучение, – но и базовите знания, нужни на всеки от нас. Може да звучи утопично, но не е ли чудесно всеки да може да получи нужното образование, без дори да напуска дома си? Бъдещето е пред нас.

3. Кои са предимствата, надделяващи при избора на онлайн обучение?

Виртуалния свят създава неограничени възможности за обучаващите се. На първо място, студентът не губи време да влезе в клас и на практика спестява пари. Освен това не се изисква да отиде на определено място, за да получи достъп до онлайн образование. Виртуалните класни стаи обединяват разстоянието между преподавателите и студентите, които могат да бъдат на разстояние километри и дори на различни континенти.

Човек може да посещава онлайн курсове у дома или на работното място. Какво е необходимо? Само добра интернет връзка, компютър и желание. Учете в интерактивна виртуална класна стая с учители на живо. Благодарение на уникални платформи и новите технологии всеки има достъп до най-добрите преподаватели, от всяка част на страната, по всяко време. Така се комбинират предимствата между класическото преподаване и неограничените възможности на новите технологии.

Във Факултет „А, ПВО и КИС“ гр. Шумен при НВУ „В. Левски“ например се прилага обучение в различни бакалавърски и магистърски програми, които в минимална степен използват възможностите на виртуалния свят. [1] Лесно би било използвано, ако се реализира една виртуална класна стая и така обучаемите с лекота биха експериментирали с изложените постулати и биха могли да проверят и потвърдят верността на изследователските данни.

Виртуалният свят всъщност имитира реалния свят и позволява на студентите да изразяват и съмнения. Във виртуална класна стая обучаващия се може да подаде заявка или да вдигне ръката си, когато има въпрос. По този начин учителят може да разрешава проблема, когато са в почивка. В реалния свят за да зададе въпроса си обучаващия би трябвало да прекъсне учителя. Във виртуалната класна стая се вижда и учителят, който социализира средата, а освен това влага индивидуален подход според нуждите на обучаващите се.

Друга чудесна особеност на този тип обучение е, че човек може да запише сесията и да я отложи за по-късно. Така не пропуска класове. С помощта на учителите обучаващите се получават допълнително внимание, което обикновено не успяват в големите, традиционни класни стаи. С толкова много инструменти и функции, учебният процес е много по-опростен. Така ефективността е по-голяма и за по-кратко време се усвоява повече материал. Всъщност човек наистина може да схване теми, които трудно се разбират в истинската класна стая.

С развитието на образованието, виртуалните класни стаи лека полека се установяват и успешно биха заменили традиционната класна стая!

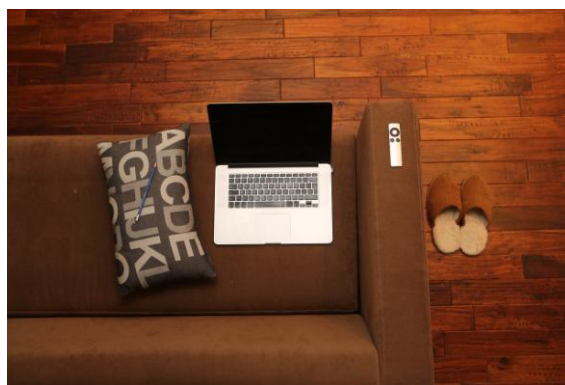
4. Виртуална класна стая – предимства и недостатъци

Виртуалната класна стая представлява онлайн учебна среда, която може да бъде уеб базирана и достъпна чрез портал или основана на софтуер, изискващ сваляне на изпълним файл. Подобно на реална класна стая, виртуалната стая предоставя синхронно обучение, т.е. учителят и учениците попадат във виртуалната учебна среда едновременно. Имат възможността да общуват, да гледат презентации или видеоклипове, да взаимодействат помежду си и да се ангажират с ресурси в работни групи.

Някои от предимствата на виртуалните класни стаи са:

Неограниченост - участниците по целия свят се включват в класове на живо, сътрудничат си и взаимодействат помежду си;

Финансово достъпни-ниските разходи са огромно предимство. Учениците могат да спестят пари, отпаднат и пътните разходи. Освен това спестяват време, тъй като се нуждаят само от интернет връзка.

Гъвкавост на обучението - всяка аудио и визуална презентация може да бъде записана. Така съдържанието остава достъпно, което е от голяма полза при бързо опресняване или попълване на пропуски.

Достъпност – предоставят чудесни възможности за импровизирани срещи и групови проекти, където участниците обменят идеи.

Какви са недостатъците? Да разгледаме някои неблагоприятни аспекти:

Виртуалните стаи са безлични - винаги ще има хора, предпочитачи традиционното пред онлайн обучението. Някои учители и ученици не се чувстват комфортно с идеята да участват в курс, който се преподава изцяло онлайн;

Необходимост от допълнително обучение - повечето виртуални класни стаи са проектирани да се използват интуитивно и участниците, използващи технологии от този вид се чувстват комфортно. Някои обаче ще се нуждаят от допълнително обучение;

Липса на социализация.

Въпреки това недостатъците са незначими на фона на предимствата и включването на виртуална класна стая като форма на обучение в учебно заведение е стъпка към успеха.

Така се дава предимство на дистанционното обучение, чиито основен недостатък е липсата на директна комуникация, а и на чувство за общност между обучаващите се.

References:

1. Veselka Stoyanova, Zhaneta Tasheva, RESEARCH OF THE CHARACTERISTICS OF A STEGANOGRAPHY ALGORITHM BASED ON LSB METHOD OF EMBEDDING INFORMATION IN IMAGES ,*Publication: Trans MotAuto15*. Available from: https://www.researchgate.net/publication/304579312_Trans_MotAuto15, accessed June 30, 2018.

2. Станев Ил., Йорданова, Л., Шест идеи, които ще разтърсят висшето образование, в-к „Капитал”, бр. 35, 03.09.2010.

3. Baregheh A., Rowley J. and Sambrook S. Towards a multidisciplinary definition of innovation, *Management decision*, vol. 47, no. 8, 2009.

4. Kozma, R. B., and J. Johnson, The technological revolution comes to the classroom, 1991.